

نقد و بررسی

امروزه مردم‌شناسی‌های اکولوژیکی کمتر به مطالعه و بررسی اکولوژی فرهنگی می‌پردازند. مطالعات صورت گرفته در زمینه اکولوژی فرهنگی به جوامع هوادار برابرگرایی (این باور که همه مردم باید از حقوق سیاسی و اجتماعی و اقتصادی مساوی برخوردار باشند) محدود می‌شود. به‌علاوه این یک نظریه و شیوه تحلیلی است که برای توضیح عقیده «چگونه موجودات همچنان ثابت می‌مانند» که مخالف نظریه «چگونه موجودات قادر به تحول هستند» است، به کار می‌رود (بالی - ۱۹۹۶). نوعی عدم توجه آشکار نیز نسبت به دیدگاه‌های سنتی، وجود دارد. تا دهه ۱۹۶۰، بسیاری از مردم‌شناس‌ها از نظریه استوارت روی گردانده و نظریه جدیدی را پذیرفتند که اظهار می‌داشت فرهنگ‌ها می‌توانند با محیط، روابط متقابل و دوسویه‌ای برقرار نمایند. از واژه مردم‌شناسی اکولوژیکی برای این نظریه استفاده شد.

نظریه تحول فرهنگی: شیوه تحلیلی تکامل خطی چندگانه

نویسنده: جولیان استوارت

انتشارات اربانا: دانشگاه ایلی نوآپرس. ۱۹۹۵

جولیان استوارت در این کتاب مهم، از نظریه تکامل خطی چندگانه، طرفداری می‌کند. این نظریه عنوان می‌کند که «گونه‌های اصلی و ابتدایی فرهنگ از راه‌هایی یکسان و در شرایطی مشابه، گسترش یافته‌اند، اما جنبه‌های واقعی معدود فرهنگ، میان همه گروه‌های بشری به صورت یک تسلسل ثابت و منظم، پدیدار خواهد شد» (استوارت ۴: ۱۹۵۵). استوارت در جست‌وجوی دلایل تحولات فرهنگی است و سعی در ارائه روشی برای شناسایی راه‌هایی است که از آن طریق تحول فرهنگی به واسطه سازگاری با محیط، معرفی می‌شود. این نوع انطباق و سازگاری با محیط اکولوژی فرهنگی نامیده می‌شود. بر طبق تعریف استوارت، «سامان‌دهی‌های میان فرهنگی که از فرایندهای تطبیقی مشابهی در شرایط یکسان برمی‌خیزند... در طبیعت به صورت هم‌زمان به وقوع می‌پیوندند» مشکل اصلی در اکولوژی فرهنگی تعیین این نکته است که آیا تطابق جوامع بشری با محیط‌شان، به شیوه‌های رفتاری به‌خصوصی نیاز دارد و یا اینکه آنها برای گستره خاصی از رفتارهای احتمالی، آزادی عمل دارند.

استوارت، هسته فرهنگی را نیز تعریف کرده و به بحث درباره شیوه اکولوژی فرهنگی، گوناگونی‌های موجود در انطباق‌های اکولوژیکی، توسعه جوامع پیچیده و نمونه‌های متعدد کاربرد اکولوژی فرهنگی، می‌پردازد. این کتاب، اثری پیشگام در زمینه اکولوژی فرهنگی است که بسیاری از مردم‌شناس‌های فرهنگی را تحت تأثیر قرار داده و متعاقب آن منجر به شکل‌گیری شیوه‌های تحلیلی و نظریه‌های جدید و کلی‌گراتری شده است.